

Isparta'da yayla şartlarında kesme çiçek ve karanfil üretimi

Dr. SONER KAZAZ

skazaz@ziraat.sdu.edu.tr

SDÜ Ziraat Fakültesi
Öğretim Görevlisi

Türkiye'de durum

Ülkemizde 2004 yılı verilerine göre toplam 25.194 dekar alanda süs bitkileri üretimi yapılmaktadır. Süs bitkileri sektörü içerisinde kesme çiçekler 11.988 dekar üretim alanı ve % 48'lik üretim payı ile ilk sırada yer almaktadır. Kesme çiçek türleri arasında ise 5.137 dekar üretim alanı ve % 42.9'luk pay ile karanfil ilk sıradadır. Marmara Bölgesi'nde Yalova, Ege Bölgesi'nde İzmir, Akdeniz Bölgesi'nde ise Antalya ili ve çevresi önemli kesme çiçek ve özellikle karanfil üretim merkezleridir. Son yıllarda ise Batı Akdeniz Bölgesi'nde yer alan Isparta özellikle yaz karanfil üretiminde bir merkez konumuna gelmiştir.

Neden Isparta?

Ülkemizde kesme çiçek ve özellikle karanfil ihracatının merkezi Antalya'dır. Antalya'da karanfil dikimleri haziran ve temmuz aylarında yapılmakta ve çiçeklenme ise ekim ve mayıs aylarında gerçekleşmektedir. Dolayısıyla temmuz ve ekim ayları arasında iklim koşulları nedeniyle (özellikle aşırı sıcak ve nem) üretim boşluğu yaşanmasına neden olmakta ve bu dönem içerisinde Antalya'dan yapılan ihracat kesintiye uğramaktadır. Bu durum ise özellikle yurt dışı alıcılarının başka pazarlara yönelmesine neden olmaktadır. Bu kesintinin ortadan kaldırılması, üretim ve ihracatın yıl boyunca yapılabilmesi ve elde edilen yurtdışı pazarın kaybedilmemesi için alternatif üretim bölgelerinin oluşturulması gereği ortaya çıkmıştır. Alternatif üretim bölgeleri arasında özellikle Isparta yüksek rakımı (1050 m) ve yaz aylarındaki uygun ekolojisi ile önem kazanmıştır. Isparta'nın Antalya'da üretimin bittiği

aylarda devreye girmesiyle yıl boyu karanfil üretim ve ihracatına olanak sağlanmıştır. Isparta'da 2000 yılında 20 dekarlık bir alanda tamamen ihracata yönelik olarak başlayan karanfil üretim alanları hızla artmaya başlamış ve 2007 yılında karanfil üretim alanları 466 dekara ulaşmıştır. Ülkemizdeki toplam karanfil üretim alanlarının % 9.07 dekarı Isparta'da bulunmaktadır. Isparta'da kesme çiçek üretimi yapan firmalar, üretim alanları ve sözleşmeli üretici olarak çalışan aile sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Isparta'nın kesme çiçek yetiştiriciliğinde avantajları

Yaz aylarında uygun ekolojisi, uygun toprak yapısı, sulama suyu kaynakları, işgücü potansiyeli, ihracat merkezi konumunda olan Antalya'ya yakınlık (125 km), Antalya'da üretimin bittiği aylarda devreye girerek yıl boyu üretim ve ihracata olanak sağlaması, pazar ülkelere coğrafi yakınlık, yaz aylarında bir çok ülkede iklim koşulları nedeniyle üretim yapılamaması sonucu üretim boşluğunun olması.

Isparta'nın kesme çiçek yetiştiriciliğinde dezavantajları

Üretim iklim koşulları nedeniyle 7 ayla (nisan-kasım) sınırlı olması ve yıl boyu üretimin yapılamaması, üretimde ürün çeşitliliğinin sağlanamaması, kesme çiçek organize tarım bölgesinin kurulamaması.

Isparta'daki kesme çiçek üretim alanlarının neredeyse tamamını karan-

fil oluşturmaktadır. Karanfilin dışında serada 4.5 dekar krizantem, 2.5 dekar kala, 1.5 dekar alanda da lisianthus üretimi yapılmaktadır. Örtü altı kesme çiçek üretiminin yanında açıkta da glayöl (2 dekar), solidago (1 dekar) ve kadife (Tagetes - 5 dekar) üretimi yapılmaktadır.

Süleyman Demirel Üniversitesi (SDÜ) Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü'nde de açıkta ve örtü altında (2 dekar) kesme çiçek üretimi üzerinde araştırmalar sürdürülmektedir. Bölümümüzde bugüne kadar karanfil, kesme gül, gerbera, süs ayıçığı, açıkta ve serada krizantem, açıkta ve serada glayöl, açıkta ve serada gypsophila, açıkta solidago üretimi üzerinde araştırmalar yürütülmüş ve başarıyla tamamlanmıştır. Bunun yanında topraksız karanfil ve lisianthus üretimi üzerinde de araştırmalarımız devam etmektedir. Ayrıca kesme çiçeklerin vazo ömrünün artırılmasına yönelik olarak da araştırmalarımız sürmektedir.

Isparta'da 466 dekar üretim alanında toplam 165 aile sözleşmeli üretici olarak çalışmaktadır. Bir ailenin ortalamada 4 fertten oluştuğu düşünülürse 165 ailede toplam 660 kişiye istihdam alanı oluşturulmuştur. Sözleşmeli üretici olarak çalışan ailelere ilave olarak özellikle hasat döneminde (temmuz-ekim arası) oldukça fazla sayıda işçi de istihdam edilmektedir.

Firmalarda ayrıca ortalama ikişer kişi teknik personel olarak çalışmaktadır.

Isparta'da yaz aylarında yapılan karanfil üretiminde firmalara göre değişimle birlikte 4, 5 ve 6 sıralı dikim sistemleri kullanılmakta ve yine firmalara göre değişimle birlikte dekara 26.500-33.000 adet arasında karanfil dikilmektedir. Dikimler nisan ayının başında başlamakta ve mayıs ayının sonuna kadar devam etmektedir. Çiçeklenme çeşitlere, dikim zamanı ve iklim koşullarına bağlı olarak 10 Temmuz'da başlamakta ve don zararının görülmesine kadar (genelde kasım ayının ortasına kadar) sürmektedir. Bir dekar seradan yine çeşit, iklim, dikim zamanı ve kültürel işlemlere göre değişimle birlikte ortalama 100.000 adet karanfil hasat edilmektedir. Bitki başına verim ise 3.5-5 adet dal arasında değişmektedir. 2007 üretim sezonunda karanfil hasadına ilk olarak Tan Tarım'da 30 Haziran 2007 tarihi itibarıyla başlanmıştır.

Isparta'da 2007 karanfil üretim sezonunda 50.000.000 adet dal karanfil üretimi ve bir adet karanfilin fiyatının ortalama 10 \$ cent olduğu düşünülürse yaklaşık 5 milyon \$ (6.75 milyon YTL) döviz girdisi hedeflenmektedir.

ISPARTA'DA KESME ÇİÇEK VE KARANFİL ÜRETİMİ YAPAN FİRMALAR, ÜRETİM ALANLARI VE SÖZLEŞMELİ ÜRETİCİ OLARAK ÇALIŞAN AİLE SAYILARI (2007)

Firma Adı	Üretim alanı (dekar = 1000m2)	Sözleşmeli Üretici Olarak Çalışan Aile Sayısı
Bircan Tarım	141	31 aile
Antalya Tarım	83	39 aile
Tan Tarım	45	30 aile
Flash Tarım	37	5 aile + 6 işçi
Çelik Tarım	35	9 aile
Metar Tarım	32	10 aile
Gündeş Tarım	26	5 aile + 15 işçi
Nova Tarım	20	20 aile
Erdoğan Tarım	15	7 aile
On Tarım	5	1 aile
Üretici	27	8 aile
TOPLAM	466	165 aile + 21 işçi

